

Codificatio.

II.

Az 1848-ki 5-ik t. cz. által a büntető és javító rendszer kidolgozása és kimerítő véleményadás végett külvizsgált országos választmány, mely tagjainak száma 51 volt, az előbbi cikkben előadott nézetekkel megegyező és tanulságos eljárást követett.

Ugyanis az 1841. decz. 2-ik napján tartott II. ülésben, mielőtt az összeállítandó alválasztmányok munkájukat megkezdenék, szükségesnek látszott, az alválasztmányi munkálatokban szabályul szolgáló főelveknek az egész országos választmány által leendő megállapítása, és hogy az eljárás hamaritassék egy választmánynak kinevezése, mely az egész munkálatban előfordulható elveket minden véleményadás nélkül összeírja, és az egész választmány elé terjeszse. E kisebb választmány 7. tagból állott.

A III. ülésben mint első kérdés tanácskozás alávetett: ki gyakorolhatja a büntető hatóságot? mely kérdésnek eldöntése, az 1848. év előtt fenállott különféle büntető hatóságok miatt igen szükséges volt.

A IV. ülésnek tárgyát képezték a következő kérdések: szükségesek-e a törvényhatósági börtönökön kívül még több oly kerületi börtönök, melyekbe több törvényhatóságok elítelt rabjai elzártnak? a kerületi börtönökben milyen rendszer hozassék be, a magánrendszer-e, a hallgató vagy dolgozó? a letartóztatottak az elítéltektől külön tartassanak-e?

Az V. ülésben a börtönrendszerek fölötti vita folytatván, a magányrendszer lett elfogadva.

A VI. ülésben határozatott: hogy a magánrendszer dolgozó legyen, és pedig kényszer munkával kapcsolva; hogy a büntetés tartama határozza meg, kik jöjjenek a kerületi, kik a törvényhatósági börtönbe; a javítási és tanító elem a börtönöknél figyelembe vétesék, bizonyos munka-szakma allapitassék meg, a „munka-árának egy részét“ a rab kapja, a megállapítandó börtönrendszer részenként hoztassék be.— Ezek a börtönrendszerre vonatkoznak.

A VII. ülésben a büntető törvénykezést illető elvek vétettek tanácskozás alá. Itt első kérdésként vétett fel, ki ítéljen a tény kérdése felett esküdtszékek vagy más bíróság? Az e kérdés iránti tanácskozás folyt a VIII., IX. és X. ülésben is.

A XI. ülésben tanácskozás tárgyai voltak: szükséges-e a vádlottak polgári állapota szerint különböző illetőségű büntető bíróságok felállítása? különösen a nemeseket, rkath. egyházi személyeket, katonákat illetőleg? összeütközés esetében mi határozza meg az illetőséget? kihez tartozék a rendőri nyomozás? ki teljesítse a közvádlói tisztet? kinek hatóságában legyen bünvizsgálatott tenni? a perbefogásnál védelme a vádlottnak legyen-e? ki ítéli el a perbefogatást, vagy esküdtszék, közgyűlés, vagy törvényszék? vádló vagy faggató rendszer fogadassék-e el? a perbefogás ügyében van-e felelbbvitelnek helye? minő esetekben tagadtassék meg a vádlottnak a szabadságban védelme? van-e a vádlottra nézve kezességnek helye?

A XII. ülés tárgyai: a bírák választassanak-e? (igen); a perbeli eljárás nyilvános legyen-e vagy nem? (igen); szóbeli legyen az eljárás felelbbvitellel; vádlott a felelet adásra nem kötelezhető; vádlott is tehet kérdéseket a tanukhoz; a bírák vitatkozása és szavazása ne legyen nyilvános; a szavazatok egyhangúsága nem kívánatik; felelbbvitel mind a formára, mind az érdemre nézve legyen; a közvádló és vádlott megújithatják a pert.

Az anyagi büntető törvénykönyvet illetőleg a XIII. ülésben tanácskozás alávetett a halálbüntetés megtartásának, vagy mellőzésének kérdése; a többség a halálbüntetésnek eltörlése mellett nyilatkozott, a veretés büntetése pedig egyhangulag eltöröltetni határozatott; az örökös (holtiglani) fogság a többség által elfogadtatott; a büntetésnek minimuma a büntető törvényben kimondva ne legyen; az elévülésnek helye legyen; a magán kárpótlási kereset a büntető keresettel együtt járjon.

Ezeknek megállapítása után a XIV. ülésben határozatott, hogy két tanácsra oszoljék az országos választmány olyképp, hogy az egyik az építendő hatósági és kerületi börtönök mennyisége és minémusége, és az egész intézetnek belső elrendezése iránt, folytonos figyelemmel a költségekre s azoknak honnan való pótlására, de a börtön fegyelmek elmellőzésével, mint a mely később kidolgozandó, adjon javaslatot; a másik pedig a bűnök és büntetések-könyvének, s a büntető eljárásnak tervét készítse. Az első tanács allott az elnökkel 12 tagból, az utóbbi pedig az elnökkel 23 tagból.

Megjegyeztetett egyszersmind, hogy ha a tanácsok eljárása közben oly kérdések fordulnának elő, melyek elhatározása az országos választmány elébe tartoznék, ezek bejelentessenek.

A büntető törvénykönyv és büntető eljárás javaslatának kidolgozásával megbizott alválasztmány ismét két felé osztott, az egyik a büntető törvénykönyvet, másik a büntető eljárást dolgozta ki, miről a XV. ülésben tétetett jelentés.

Az alválasztmányban elkészült munkák kinyomtatva az országos választmány tagjainak az összes tanácskozások megkezdése előtt kiosztattak.

Az összes választmány tanácskozásainak menete és megállapodásainak eredménye a XVI. és következő üléseknek jegyzőkönyveiben olvashatók, s ezeknek olvasása igen ajánlható, mert azokban sok fontos s érdekes kérdés az azokat mind pártoló, mind ellenző érvek előadása mellett alaposan van megvitatva; így különös figyelmet érdemelnek mai nap azok, mik a börtönrendszerekről a 4—6 ülésben; az esküdtszékekről a 7. és köv. ülésben; a halálbüntetésről a 13. ülésben előhozattak.

Tanuságos szinte az, mi 2. sz. alatti különvéleményben az esküdtszékek mellett foglaltatik.

Dr. CSATSKÓ IMRE,
legf. it. bíró.

A kamatok megítéléséről a csődeljárásnál.

A csődtörvény 49. §. szerint: „tartozik a követelő ugyanazon keresetlevélben, melyben követelését előadja, annak a beadás napjáig követelhető minden járulmányait is beigtatni, s ekképen követelésének addigi egész mennyiségét pontosan kiszámítva előadni.“

Ezen pontos kiszámítást a kamatokra vonatkozólag évek hosszú során át akképp értelmezték, hogy a csődkereset beadása napjáig követelt kamatok összegét szám szerint is kell kitenni, nem találatván elégségesnek, ha a lejáratról a beadás napjáig járó 6% kamatok megítélése kéretett.

Ezen szigorú értelmezés megfelel tán a törvény betűjének, de két-évkivül ellenkezik a törvény szellemével; mert a törvényhozás fentebbi rendeletével mást nem akarhatott elérni, mint azt, hogy a bíró a követelés mennyisége iránt tisztában legyen, ennek pedig a kamatokra nézve elég van téve az által, ha kitétetik, hány százalék és mely naptól kértik megítéltetni; az ekképp kitétt kamatmennyiségben összeg szerinti kiszámítása nem a valódisági ítélet, hanem a végrehajtás tárgyát képezvén.

Igy történik ez a csődön kívüli valamennyi keresetnél, és semmi ok sincs arra, hogy a csődeljárás e tekintetben kivételt képezzen.